

Místo „Jest vpravdě důstojno“:

Velebiž, duše moje, nad nebeské zástupy čestnější a slavnější. Panu přečistou Bohorodici. Není schopen žádný jazyk důstojně tebe chváliti, neví si rady ani nadsvětský rozum andělů jak opěvovati tebe, Bohorodici. V dobrotivosti své však přijmi víru naši, vždyť znáš posvátnou naši lásku k tobě, ty jsi přece Zastánkyně křesťanů a tebe velebíme.

(Zpívá se každou liturgií až do opuštění svátku.)

K svatému přijímání (*Tit 2,11*)

Zjevila se blahodať Boží, která dává spásu všem lidem. Alleluja (**tříkrát**).

Po liturgii v den svátku se koná další velké svěcení vody (podle stejného řádu, jako v předvečer).

V jídelně se jí vše. Potěšení veliké.

Minea svátková

Pro měsíc leden

6. ledna – Zjevení Páně

Z edice: „rozšířená svátková minea“

*Obsahuje službu pro velké a střední svátky
Hymny pro večerní bohoslužbu a svatou liturgii*

Ke slávě svatě jednobytné, oživující a nerozdílné Trojice, Otce i Syna i Svatého Ducha

Překlad z církevní slovanštiny

S doplněnými litijními stichirami.

Překladatelská poznámka. Užíváno bylo několik minejních vydání z různých dob. Hlavně však bylo použito vydání Kyjevsko-pečerské lávry z r. 1893 v reprintu Sretenského monastýru z r. 1997. Přihlíželo se též k novému kritickému ruskému zpracování, které koriguje některá místa textu dle řeckého znění.

Připravena jsou i všechna potřebná **paremijní čtení**, ale jsou vydána zvlášť a jsou ke stažení na download.pravoslavni.cz Text paremijí vychází z běžných českých biblických překladů, ovšem pro potřebu bohoslužebného používání revidovaných dle církevně-slovanského znění. Žalmy jsou překladem ze sto let starého ruského komentovaného vydání překladu LXX z řečtiny s ohledem na církevně-slovanské znění (přihlédnuto bylo i k moderním ruským překladům – tzv. „synodálnímu“ a novému překladu LXX).

Obvykle obsahuje sváteční minea jen službu pro největší církevní svátky. Rozšíření této edice sváteční mineje i na střední svátky je inspirováno ladomirovským „Velkým sborníkem“, který ve svém druhém dílu (minea) zabíral podobný rozsah svátků.

Notový záznam svátečních prvních bohorodičů a troparů (včetně kondaků, antifon a prokimenů pro liturgii) je v příloze – notáři (vychází souběžně jako zvláštní brožura).

Ať vyznají všichni, kdo se bojí Hospodina, že Bůh jest dobrý, a na věky milosrdenství Jeho.

Tropar svátku: Při křtu tvém v Jordáně...

Vchod

Kněz: Požehnaný, jenž se bere ve jménu Páně; žehnáme vám z domu Hospodinova; Bůh je Hospodin a zjevil se nám!

Tropar svátku (1. hlas)

Při křtu tvém v Jordáně, ó Pane, zjevila se Trojice, které se klaníme; neb Otcův hlas svědectví vydal o tobě, nazýváje tě milovaným Synem, a Duch v podobě holubice potvrdil pravdu tohoto slova. Ó Kriste, jenž ses zjevil jako Bůh a svět osvětlil, sláva tobě!

»Sláva...« »I nyní...«

Kondak (4. hlas)

Zjevil ses dnes světu, Pane, a tvé světlo se zračí na nás. Uvedl jsi nás v duchovní poznání, abychom tě opěvovali: Přišel jsi a zjevil jsi se, Světlo nepřístupné.

Místo trojsvaté písně: **Kterízkoli v Krista pokřtění jste, Krista jste oblékli.**

Prokimen (4. hlas)

Požehnaný, jenž se bere ve jménu Páně, **I** Bůh jest Hospodin a zjevil se nám.

Verš: Oslavujte Hospodina, neboť jest dobrý, a na věky milosrdenství jeho.

Apoštol: Tit 2,11–14; 3,4–7

Alleluja (4. hlas; Ž 28):

Verš: Přineste Hospodinu, synové Boží, přineste Hospodinu beránky mladé.

Verš: Hlas Hospodinův zní nad vodami, Bůh slávy zahřměl, to Hospodin promluvil nad vodstvem hojným.

Evangelium: Mat 3,13–17

»Sláva...« »I nyní...«

Na přímluvy Bohorodice, Spasiteli, spasiž nás.

2. antifona (Ž 114)

Zamiloval jsem si Hospodina, neboť vyslyšel hlas modlitby mojí.

Synu Boží, jenž jsi se pokřtil v Jordáně, spasiž nás, zpívající tobě: alleluja.

On totiž přiklonil ucho své ke mně. Proto po všechny dny své budu vyzývati Jeho.

Synu Boží, jenž jsi se pokřtil v Jordáně, spasiž nás, zpívající tobě: alleluja.

Zachvátily mne bolesti smrti, dolehla na mne muka pekelná; soužení a trápení mne potkalo, leč vyzýval jsem jméno Hospodinovo.

Synu Boží, jenž jsi se pokřtil v Jordáně, spasiž nás, zpívající tobě: alleluja.

Milostivý je Hospodin a spravedlivý; Bůh náš se smiluje.

Synu Boží, jenž jsi se pokřtil v Jordáně, spasiž nás, zpívající tobě: alleluja.

»Sláva...« »I nyní...«

Jednorozený Synu...

3. antifona (Ž 117)

Oslavujte Hospodina, neboť jest dobrý, a na věky milosrdenství Jeho.

Tropar svátku: Při křtu tvém v Jordáně...

Ať vyznává dům Israele, že Bůh jest dobrý, a na věky milosrdenství Jeho.

Tropar svátku: Při křtu tvém v Jordáně...

Ať vyznává dům Áronův, že Bůh jest dobrý, a na věky milosrdenství Jeho.

Tropar svátku: Při křtu tvém v Jordáně...

6. leden

Zjevení Páně

Křest Pána našeho Ježíše Krista

Případne-li den před Zjevením na sobotu či neděli, koná se toho dne dopoledne liturgie sv. Jana Zlatoústého a odpoledne se slouží velká večerní s litíjí (je-li to sobota večer, zpívá se i „Blažený muž“). V den svátku se pak slouží dopolední liturgie sv. Basila. Případne-li však den před Zjevením na jiný den v týdnu (než sobotu či neděli), koná se den před svátkem odpoledne večerní liturgie sv. Basila; pak se může sloužit velké povečeří s litíjí a následující (sváteční) den je dopolední liturgie sv. Jana Zlatoústého.

Večerní liturgie sv. Basila

Podle starého typiku a minejních pokynů začíná nejdříve po poledni. Postup první poloviny bohoslužby je jako při obvyklé večerní (se svátečními změnami). „Blažený muž“ při večerní spojené s liturgií není. Kněz čte světelné modlitby i velkou ektenii v oltáři. Při stichirách a při paremijích koná proskomidii. Malý vchod je s evangeliem (ne s kadidlem). Po přečtení všech paremijí se přes malou ektenii přechází do liturgii a zpívá se trisagion. Po zaambonové modlitbě se světlí voda a kropí se chrám i lid. Končí se jako obvykle, ale se svátečním propuštěním. Po propuštění se vychází na střed chrámu a před rozžatou svící se slavnostně zpívá tropar a kondak.

Kněz před svatým prestolem: Blahoslaveno budiž království...

Pojďte, pokloňme se Králi, našemu Bohu...
Dobrořeč, duše má, Hospodinu... (Žalm 103. / 104.)
Velká ektenie

Stichiry po »Hospodine, k tobě volám« — na 8

(Hlas 2.) (Od Jana Damaskina)

Na 8: Z hlubin volám k tobě, Hospodine, Hospodine, vyslyš volání mé.

Předchůdce Páně, spatřiv, jak Osvětitel náš, jenž osvěcuje každého člověka, přišel k němu, aby byl pokřtěn, radoval se v duši a chvějící rukou ukázal na něj, rka lidu: „Hle, Vykupitel Israele, osvobozující nás od záhuby!“ Bezhříšný Kriste, Bože náš, sláva tobě!

Na 7: Kéž bude tvé ucho naslouchat hlasu prosby mé.

Opakuje se předchozí stichira.

Na 6: Budeš-li nepravosti míti na zřeteli, Hospodine, Hospodine, kdož obstojí? U tebe však je očistění.

O Vykupiteli našem, přijímajícím křest od svého služebníka, svědčilo sestoupení Ducha Svatého. Když na to hleděla vojska andělů, užasla. Hlas nesl se z nebe od Otce: „Ten, na nějž Jan Předchůdce právě klade rukou svou, je můj milovaný Syn, na němž spočívá vyvolení mé.“ Kriste, náš Bože, sláva tobě!

Na 5: Pro jméno tvé, Hospodine, čekal jsem na tebe, očekává duše má tvé slovo; doufá duše má v Hospodina.

Opakuje se předchozí stichira.

Na 4: Od stráže jitřní až do noci, od stráže jitřní nechť doufá Israel v Hospodina.

Jordánské proudy objaly tebe, Pramen všeho. A Utěšitel v podobě holubice sestoupil. Sklání své temeno Ten, který sklonil nebesa. Jako by promlouvala hlína k Hrnčíři, volá sv. Jan: „Proč mi kážeš učinit, co převyšuje mé síly?“ „Já potřebuji, abys ty pokřtil mne.“ Bezhříšný Kriste, náš Bože, sláva tobě!

Na 3: Neboť u Hospodina je milost a hojně je u něho vysvobození; on vysvobodí Israele ze všech jeho nepravostí.

Opakuje se předchozí stichira.

Na 2: Chvalte Hospodina všichni národové, vychvalujte ho všichni lidé!

Abys zachránil zbloudilého člověka, neošklivilo se ti obléci se v podobu služebníka. Bylo totiž pro nás nutné, abys ty, Vládce a Bůh, vzal na sebe naši přirozenost. Když jsi byl tělem pokřtěn, učinil jsi nás hodnými přijmout odpuštění. Proto k tobě voláme: „Kriste, Bože náš, sláva tobě!“

Na 1: Neboť upevnila se jeho milost nad námi a pravda Hospodinova zůstává na věky.

Opakuje se předchozí stichira.

Co se ti stalo, ó moře, že jsi uprchlo, a ty, Jordáne, že jsi se obrátil nazpět? (Ž 113,5)

V tento den Tvůrce nebe i země v těle přichází k Jordánu, žádá o křest, aby jako Bezhříšný očistil svět od klamu nepřítele. Pokřtěn je tedy rukou služebníka Vládce všech a skrze vodu daruje očistění pokolení lidskému. K němu voláme: Zjevený Bože, smiluj se nad námi!

Sláva... I nyní... (6. hlas) (ct. Theofana Popsaného, ep. Nikájského)

Jan Předchůdce, jako svíce zářící, zažehnutá skrze neplodnou Alžbětu, spatřil Slunce, které vysvitlo z Panny a kráčí k němu, žádaje nyní křest v Jordáně. S bázní a radostí k němu zvolal: Posvěť ty mne, Vládce, Božským zjevením svým!

Tropar (1. hlas)

Při křtu tvém v Jordáně...

LITURGIE V DEN SVÁTKU

Není-li neděle či pondělí, koná se liturgie sv. Jana Zlatoústého (dopolední liturgie sv. Basila se slouží případně-li svátek na neděli či pondělí.)

1. antifona

(1. hlas; u nás se používá antifonní nápěv Gorazdova sborníku) (Ž 113)

Když vyšel Israel z Egypta a rodina Jákobova z národa cizího, stala se Judea svatyní Boží a Israel královstvím jeho.

Na přímlyvy Bohorodice, Spasiteli, spasiž nás.

To když vidělo moře, uteklo, Jordán obrátil se nazpět.

Na přímlyvy Bohorodice, Spasiteli, spasiž nás.

Co se ti stalo, ó moře, že jsi uprchlo, a ty, Jordáne, že jsi se obrátil nazpět?

Na přímlyvy Bohorodice, Spasiteli, spasiž nás.

dán obrátila nazpět svůj tok, neodvažujíc se posloužit tobě. Neboť, když se lekla kdysi Jozue Navina, jak by mohla neděsit se Stvořitelem svého? Ty jsi však naplnil všechny záměry (Otcovy), Spasiteli náš, abys spasil svět svým zjevením, jediný Lidumile!

Sláva... (8. hlas) (ct. Jana Damašského)

Pane, přál sis vykonat, co jsi před věky určil. Každé stvoření jsi přijal, aby prokázalo službu tvému tajemství: z andělů posloužil tvému vtělení Gabriel, z lidí to byla Panna, na nebi ti posloužila hvězda, z vodstva Jordán, v němž jsi přestupky světa utopil. Spasiteli náš, sláva tobě!

I nyní... (od Anatolia)

Tohoto dne je stvoření osvětleno, toho dne se všechno veselí, nebeské spolu s pozemským, andělé se sjednocují s lidmi, neboť tam, kam přichází Král, obnovuje se řád. Pospěšme tedy k Jordánu a pohledme na Jana, jak ponořuje hlavu Nestvořeného a Bezhríšného Pána. Zpíváme apoštolské slovo, společně volajíce: Ukázala se blahodať Boží, skýtající spásu všem lidem, ozařuje věřící a dává nám milost velikou!

Stichiry na stichovně (2. hlas, samohlásné) (Anatoliouy)

Když tě Jan spatřil, Kriste Bože, jak kráčíš za ním k řece Jordán, zvolal: Proč přicházíš, Pane, k služebníku svému, když nejsi ničím poskvrněn? Ve jménu koho tě mám křtít? Ve jménu Otce? Toho přece nosíš sám v sobě. Ve jménu Syna? Jenže to jsi ty sám, který ses vtělil. Ve jménu Svatého Ducha? Ale toho můžeš dávat věřícím ústy svými. Zjevení Bože, smiluj se nad námi!

Moře to spatřilo a uteklo, Jordán se obrátil nazpět. (Ž 113,3)

Spatřila tě vodstva, Bože, uviděly tě vody a zalekly se. Neboť na tvou slávu nemohou hledět cherubíni a vzhlednout k ní nedokážou ani serafíni. V bázni stojí před tebou, někteří tě nesou, jiní oslavují sílu tvou. S nimi i my chválíme tebe, Milostivý, volajíce: Zjevený Bože, smiluj se nad námi!

»Sláva...« »I nyní...« (Od Byzanta) (Notace 1. hlasu stichirového)

Sklonil jsi jako člověk hlavu pod ruku Předchůdce svého Jana, a rozdrtil tím hlavy hadů. Zjevil ses jako Bůh v řece Jordánu, a osvětil tím veškerenstvo. Aby všichni slavili tebe, Spasiteli, jako Osvětitele duší našich.

Malý vchod
Světlo tiché...
Prokimen dne v týdnu

Paremije

Čtení třinácti svátečních paremijí (na starozákonní čtení se zavírá královská brána a sedí se. Kněz koná proskomidii.)

Pozor mějme! Čtení z... **Velemoudrost!** (Kněz může toto zvolání pronést jen před první paremijí. Další paremije mouhou číst žalmisté jednu za druhou bez úvodních zvolání kněze.)

1.) Gen 1,1–13 • 2.) Exod 14,15–18, 21–23, 27–29 • 3.) Exod 15,22–27; 16,1

Otevírá se královská brána.

1. tropar (5. hlas)

Zjevil ses ve světě, ty, jenž si svět stvořil,
abys osvětil ty, co sedí ve tmě, Lidumile, sláva tobě!

Čtec pronáší postupně vybrané verše 66. žalmu a mezi nimi zpěváci zpívají druhou polovinu troparu.

Bože, slituj se nad námi a požehnej nám, ukaž nám světlo tváře své a smiluj se nad námi, aby byla známa na zemi cesta tvá a ve všech pokoleních se vědělo o spasení tvém.

Abys osvětil ty, co sedí ve tmě, Lidumile, sláva tobě!

Ať oslavují tě národy, Bože, ať tě oslavují všichni lidé. Nechť veselí se a radují lidská pokolení, neboť ty spravedlivě budeš soudit národy, a sám povedeš všechny, kdo jsou na zemi.

Abys osvětil ty, co sedí ve tmě, Lidumile, sláva tobě!

Ať národy slaví tebe, Bože, ať oslavují tě všechny národy. Země vydala úrodu svou; žehnej nám stále, Bože, Bože náš. Kéž požehná nám Bůh, a kéž mají bázeň před ním všechny končiny země.

Abys osvitil ty, co sedí ve tmě, Lidumile, sláva tobě!

»Sláva...« »I nyní...«

Abys osvitil ty, co sedí ve tmě, Lidumile, sláva tobě!

Pak ještě jednou celý tropar

Pokračuje čtení svátečních paremijí (zavírá se královská brána).

4.) Jozue 3,7–8, 15–17 • 5.) 4. Král 2,6–14 (západní číslování: 2. Král) • 6.) 4 Král 5,9–14

2. tropar (6. hlas)

(Na tropar se otevírá královská brána.)

Hříšníkům a celníkům zjevil jsi se, Spasiteli náš, pro hojnou milost svou.

Kde jinde by mělo zazářit světlo tvé, než tam, kde prodlévají ti, co sedí ve tmě? Sláva tobě!

Čtec pronáší verše 92. žalmu a mezi nimi zpěváci zpívají druhou polovinu troparu.

Hospodin kraluje, oděn jest velikolepostí. Oblékl se Hospodin v sílu a přepásal se, neboť upevnil vesmír, kterýž se nepohne. Připraven jest trůn tvůj přede všemi časy, od věčnosti jsi ty.

Kde jinde by mělo zazářit světlo tvé...

Pozdvihují se řeky, Hospodine, pozdvihují řeky hlasy své; vzpínají vysoko proudy vlny své, s hlukem se pohybují vodstva mnohá.

Kde jinde by mělo zazářit světlo tvé...

Avšak nad sílu vln mořských mnohem silnější jest Hospodin na výsostech. Svědectví tvá jsou velmi jistá. Domu tvému svatost náleží, Hospodine, po všechny dny.

Kde jinde by mělo zazářit světlo tvé...

Velké povečeří

Všenoční bdění začíná velkým povečeřím se zpěvem „S námi Bůh“. Místo obvyklých troparů „Osviť oči mé“ atd. se zpívá tropar svátku. Místo troparů: „Smiluj se nad námi, Pane, smiluj se nad námi“ atd. zpíváme kondak svátku. Po velkém slavosloví následují litijní stichiry. Po nich stichiry na stichovně. „Nyní propouštíš“, trisagion až po Otčenáš.

Tropar svátku (třikrát) a požehnání chlebů. „Budiž jméno Hospodinovo...“ a žalm „Blahoslovím Hospodina každého času“. Není-li jitřní, pak se ukončuje jako při velké večerní.

Litijní stichiry (4. hlas) (ct. Kosmy Maiumského)

Ten, jenž se světlem odívá jako rouchem, svolil kvůli nám stát se nám podobným. V tento den se noří do proudů Jordánu, ač sám nepotřebuje, aby se v nich očistil, ale sám tím na sobě provádí naše obrození. Ó, zázrak! Bez výhně ohnivé přetavuje a bez zničení znovutvoří a zachraňuje ty, kteří jsou v jeho jménu osvíceni, Kristus Bůh a Spasitel duší našich.

Když tebe, Duchem a ohněm očišťujícího hřích světa, spatřil Jan Křtitel, jak za ním přicházíš, s hrůzou a chvěním zvolal: Není mi dovoleno dotknout se hlavy tvé přečisté, ty posvěť mne, Vládce, Božským tvým zjevením, jediný Lidumile.

Pojďte, připodobníme se moudrým pannám, pojďte, uvítáme Vládce, jenž se zjevil, neboť jako Ženich přichází k Jordánu. Když tě Jordán uviděl, zalekl se a strnul. Jan při tom zvolal: Není mi dovoleno dotknout se hlavy Nesmrtelného! Duch Svatý sestoupil v podobě holubice, aby posvětil vody, a s nebes zazněl hlas: Toto je můj Syn, který přišel do světa, aby spasil lidské pokolení! Pane, sláva tobě!

Pokřtěn byl Kristus a hle, vystupuje z vody, aby spolu s sebou vyvedl vzhůru ke spáse celý svět. Uzřel otevírající se nebesa, která Adam zavřel sobě i svým potomkům. Duch Svatý dosvědčil jeho Božství, neboť sestupuje na něj jako na sobě rovného. Současně zahřměl hlas s nebes, aby Spasitel duší našich přijal shůry svědectví nejvěrnější.

Chvěla se ruka Křtitele, když se dotkl hlavy tvé přečisté. Řeka Jor-

Je-li předvečer svátku v sobotu nebo v neděli

Půst (přísný) není. Toho dne je dopoledne liturgie sv. Jana Zlatouštěho. (Liturgii sv. Basila sloužíme v samotný den svátku dopoledne.) Místo „Jest vpravdě důstojno“ se zpívá irmos 9. písně svátečního kánonu.)

V předvečer se v sobotu či v neděli koná velká večerní

Začátek jako obvykle („Blažený muž“ se zpívá, je-li sobota večer)

Stichiry na „Hospodine k tobě volám“ se berou sváteční (viz str. 3 a dál) – na 8

Vchod s evangeliem. Prokimen dne.

Čtení paremijí a troparů mezi nimi stejně jako večerní liturgii sv. Basila.

Po přečtení paremijí, malá ektenie a po ohlasu **prokimen, apoštol a evangelium** (pak zavřít královskou bránu).

Následuje **vroucí ektenie** (Rceme všichni...), pak „Dejž, Hospodine...“ Prosebná ektenie (Vykonejme večerní modlitbu naši...)

Po ohlasu a po modlitbě sklánění hlav je **svěcení vody**. (Otevírá se královská brána.)

Kněz vychází, kráčí se k vodě a zpívá se: „Hlas Hospodinův zní nad vodami...“ atd. (Viz výše)

Při svěcení vody se čtou paremije (viz výše v postupu svěcení) a apoštol i evangelium (stejně jako výše).

Při stichire „Opěvujme, věřící...“ návrat do chrámu a sváteční propuštění.

Končí se troparem svátku, »Sláva...« »I nyní...« a kondak svátku. Pijeme svěcenou vodu. Odcházíme do jídelny, kde je povoleno víno a olej.

Sváteční bdění

Ať už padne předvečer svátku na jakýkoliv den v týdnu, **koná se po večerní službě velké povečeří. Při něm se koná litije**. Poté se má přecházet do služby jitřní. Není-li jitřní bohoslužba, končí se povečeří stejně jako obvyklá velká večerní po litiji (resp. po požehnání chlebů). Povečeří má začínat po šesté hodině večerní (dle naší časomíry).

»Sláva...« »I nyní...«

Kde jinde by mělo zazářit světlo tvé...

Pak ještě jednou celý tropar

Pokračuje čtení svátečních paremijí (zavírá se královská brána)

7.) Isai 1,16–20 • 8.) Gen 32,1–10 • 9.) Exod 2,5–10 • 10.) Soud 6,36–40 • 11.) 3. Král 18,30–39 (*západní číslování: 1. Král*) • 12.) 4. Král 2,19–22 (*západní číslování: 2. Král*) • 13.) Isai 49,8–15

Po 13. paremiji (otevírá se královská brána) následuje **malá ektenie** s ohlasem:

Kněz: „Neboť svatý jsi, Bože náš, a tobě slávu vzdáváme...“

A přechází se z večerní do liturgie. **Zpívá se trojsvatá píseň.**

Prokimen

3. hlas (Ž 26,1)

Hospodin je světlo mé i spása, I koho se budu báti?

Verš: Hospodin je ochránce života mého, koho bych se děsil?

Apoštol: 1 Kor 9,19–27

Alleluja (6. hlas, Ž 44):

Verš: Přetéká srdce mé dobrými slovy, vyprávěti budu Králi o všech skutcích svých.

Verš: Krásou svou jsi květem mezi syny lidskými.

Evangelium: Luk 3,1–18

Místo „Jest vpravdě důstojno“ se zpívá „Andělský sbor a lidské pokolení“ jako obvykle při liturgii sv. Basila.

Ke svatému přijímání (Ž 148)

Chvalte Hospodina na nebesích, chvalte ho na výsostech. Alleluja (**tříkrát**).

SVĚCENÍ VODY

Po zaambonové modlitbě vychází duchovenstvo k vodě. Nejstarší nese na hlavě svatý kříž (stačí ho nést mírně pozdvižený), před ním se nesou svíce a kadidlo. Kříž se pokládá na ozdobený stůl u vody (nebo na nádobu s připravenou vodou). Rozdají se svíčky. Nejstarší kněz okuřuje kolem vody (naproti němu se chodí se svící), po okuřování připravené nádoby s vodou okuřuje celý chrám. Zpěváci při tom všem pějí tropary.

Tropary při svěcení vody (8. hlas)

Hlas Hospodinův zní nad vodami, přijďte všichni a přijměte Ducha moudrosti, Ducha poznání, Ducha bázně Boží, Ducha, jehož uděluje zjevivší se Kristus! (3x)

Dnes světí se živel vody, Jordán se rozděluje a zastavuje své proudy, když vidí Vládce, jak se v něj noří. (2x)

Jako člověk přišel jsi k řece, Kriste, Králi dobrotivý a lidumilný. O křest určený pro služebníky své žádáš a z rukou Jana Předchůdce jej přijímáš. Dal ses pokřtít, Spasiteli, abys tím očistil hříchy naše. (2x)

»Sláva...« »I nyní...«

Když zazněl hlas volajícího na poušti: „Připravte cestu Pánu,“ přišel jsi ty, Pán v podobě služebníka, a prosil o křest, ač jsi nepoznal hříchu. Spatřily tě vody a ulekly se; chvěl se Jan Předchůdce, volaje: Jak může svícen osvětlit Toho, kdo je Světlem? Jak může služebník klást svou ruku na Vládce? Posvěť mě i vody, Spasiteli, který bereš hříchy světa na sebe!

1. prokimen

Čte kněz či diákon: Pozor mějme!
Pokoj všem. Velemoudrost.

Hospodin je světlo mé i spása, **I** koho se budu báti?

Verš: Hospodin je ochránce života mého, koho bych se děsil?

Tři paremije

1.) Isai 35,1–10 • 2.) Isai 55,1–13 • 3.) Isai 12,3–6

»Sláva...« »I nyní...« (6. hlas)

Opěvujme, věřící, velikost Božího dobrodiní, které nám prokázal. Neboť kvůli našim hříchům se stal člověkem. Jediný Čistý a Neposkvrněný se očišťuje v Jordáně tak, jako se očišťujeme my. Posvětil při tom mě i vodu a rozdrtil ve vodě hlavy hadů. Čerpejte tedy, bratři, vodu s radostí, neboť těm, kteří ji s vírou nabírají, podává se neviditelně blahodát Ducha Svatého od Krista, Boha a Spasitele duší našich.

Pokračuje se v liturgii: **Budiž jméno, Hospodinovo, blahosloveno, od nyní až na věky.**

Dokončuje se liturgie obvyklým způsobem a svátečním propuštěním. Na úplný závěr se končí se troparem svátku, »Sláva...« »I nyní...« a kondak svátku. (Kostelník zažehne přenosnou svíci, postaví ji doprostřed chrámu a všichni dohromady zpívají tropar a kondak. Kněz může stát s kadidlem před svící či před ikonou svátku a při zpěvu okuřovat.)

Pijeme svěcenou vodu. Je-li předvečer svátku, je v jídelně povoleno víno a olej (ne ryba). Je-li samotný den svátku, pak je povoleno jíst vše.

tvým skrže účast na této vodě; a nechať je nám ke zdraví duše i těla.

Neboť ty jsi posvěcení duší a těl našich, a tobě slávu, díky a úctu vzdáváme, s bezpočátečným Otcem tvým a přesvatým a blahým a oživujícím Duchem tvým, nyní i vždycky, až na věky věků.

Pak vezme představený posvátný kříž, drží jej oběma rukama a světí vodu tím, že jej ponořuje do vody a zase vynořuje. Při tom s ním pohybuje na způsob kříže. Po každém vynoření kříže nechává vodu z něj kapat do dalších kolem připravených nádob.

(Pozn. překl.: Kristus zobrazený na kříži by měl hledět za západ, tj. je na kříži obrácen ke knězi, protože přichází jako slunce z východu; obracet kříž tak, aby zobrazení Krista bylo obráceno k oltáři tj. na východ, je mylné napodobením toho, jakým směrem je obrácen křtěnec, hledící ke Kristu, při svatě Tajině křtu; jenže křtěnec se křtí, aby byl ve vodě očištěn, kdežto Kristus se přišel ponořit do vody, aby ji očistil. A kromě toho, i při žehnání křížem z oltáře kněz obrací kříž tak, aby Spasitel byl směrem k západu, k lidem.)

Současně kněz sám zpívá tropar svátku:

Při křtu tvém v Jordáně, ó Pane, I zjevila se Trojice, které se klaníme; • neb Otcův hlas svědectví vydal o tobě, I nazýváje tě milovaným Synem, • a Duch v podobě holubice I potvrdil pravdu tohoto slova. • Ó Kriste, jenž ses zjevil jako Bůh a svět osvětil, I sláva tobě!

Poté ještě dvakrát stejným způsobem žehná vodu. Tropar při tom zpívá představený se spolusloužícím duchovenstvem a zpěváky. Poté nabere posvěcenou vodu a napije se. Nakonec načerpá do přenosné nádoby posvěcenou vodu, v levé ruce drží kříž, v pravé kropidlo (nebo vonné byliny) a **vykrápí chrám** na způsob kříže do všech čtyřech stran. Poté kropí všechny přicházející ke kříži (i skrápění se má provádět na způsob kříže). Při tom **zpívají všichni stále sváteční tropar**. (Při kropení chrámu se **může zpívat i „Spasíš, Pane, lid svůj...“**) (Nejdříve však kropí případné další přistavené nádoby s vodou.)

Když se vracíme do chrámu (do oltáře), zpíváme stichiru:

2. prokimen

Kněz nebo diákon: Pozor mějme

Čte žalmista:

Požehnaný, jenž se bere ve jménu Páně, **I** Bůh jest Hospodin a zjevil se nám.

Verš: Oslavujte Hospodina, neboť jest dobrý, a na věky milosrdenství jeho.

Apoštol: 1 Kor 10,1–4

Čtení z listu apoštola Pavla Korintským

Nechci bratři, abyste nevěděli, co se stalo s našimi otci. Všichni pod oblakovým sloupem, všichni prošli mořem, všichni byli křtem v oblaku a moři spojeni s Mojžíšem, všichni jedli týž duchovní pokrm a pili týž duchovní nápoj; pili totiž z duchovní skály, která je doprovázela, a tou skálou byl Kristus.

Alleluja

Verš: Hlas Hospodinův zní nad vodami, Bůh slávy zahřměl, to Hospodin promluvil nad vodstvem hojným.

Evangelium: Mar 1,9–11

Velemoudrost, povznesme se a poslyšme svaté evangelium. Pokoj všem! — I duchu tvému.

Od Marka svaté evangelní čtení. — Sláva tobě, Bože, sláva tobě!

Pozor mějme!

V těch dnech přišel Ježíš z Nazareta v Galileji a byl v Jordánu od Jana pokřtěn. Při tom, jak vystupoval z vody, uviděl nebesa rozevřená a Ducha, který jako holubice sestupuje na něj. A z nebe se ozval hlas: „Ty jsi můj milovaný Syn, vyvolený můj.“

Velká ektenie

V pokoji k Hospodinu modleme se.

Za pokoj shůry a spásu duší našich k Hospodinu modleme se.

Atd. Po modlitbě za cestující (nebo hned za prosbou o pokoj shůry) následují níže uvedené prosby.

Zpěváci odpovídají na každou z nich: „Hospodi, pomiluj.“

Aby posvěcena byla voda tato silou, působením a sestoupením Svatého Ducha, k Hospodinu modleme se.

Aby navštívilo vodu tuto očistné působení nadpřirozené Trojice, k Hospodinu modleme se.

Aby sestoupením, mocí a působením Svatého Ducha udělen byl této vodě dar vykoupení a požehnání jordánského, k Hospodinu modleme se.

Aby byl sražen satan ihned pod nohy naše a zničeny byly veškeré zlé úklady obrácené proti nám, k Hospodinu modleme se.

Aby Hospodin Bůh vysvobodil nás z každého útoku a pokušení protivníkových a učinil nás hodnými zaslíbených blah, k Hospodinu modleme se.

Abychom sestoupením Svatého Ducha osvětlení byli světlem poznání a zbožnosti, k Hospodinu modleme se.

Aby Hospodin Bůh seslal požehnání Jordánu na vodu tuto a posvětil ji, k Hospodinu modleme se.

Aby se tato voda stala darem posvěcení a vysvobozením od hříchů pro uzdravení duše i těla, a pomáhala každému dobrému dílu, k Hospodinu modleme se.

Ty sám i nyní, Vládce, posvěť vodu tuto Duchem svým Svatým. (Třikrát)

Tam, kde se drží folklórní zvyk ponořovat trojsvíci, provádí se nyní.

Uděl všem, kdo se jí dotknou a ji si naberou, poznamenají se jí, či ji budou pít, posvěcení, zdraví, očistění a požehnání.

Spasiž, Pane, a smiluj se nad vladykou naším (*jmenovat příslušného episkopa či episkopy*), [a veškerým kněžstvem a všemi příslušníky jiných duchovenských stavů, i nad všemi zde stojícími a nad bratry, kteří z vážných důvodů nemohou být s námi]. Ochraňuj je pod záštitou svou v pokoji, pokoř před nimi každého nepřitele a odpůrce, daruj jim vše, oč prosí ke spáse, a život věčný. [Smiluj se nad nimi i nad námi dle hojné své milosti.] — Aby živly, anděly, lidmi i veškerým tvorstvem viditelným i neviditelným bylo oslavováno nejsvětější jméno tvé s Otcem i Svatým Duchem, nyní i vždycky, až na věky věků.

Lid: Amen.

Kněz: Pokoj všem.

Lid: I duchu tvému.

Kněz: Skloňme hlavy své před Hospodinem.

Lid: Před tebou, Hospodine.

Modlitba při sklánění hlav

Přikloň, Pane, ucho své a vyslyš nás, ty, jenž ses ráčil pokřtít v Jordáně a posvětit vody! Žehnej nám všem, kteří skloněním svých šíjí projevujeme služebnost svou tobě, a učiň nás hodnými, abychom byli naplněni posvěcením

telný jsi přišel na zemi, vzezření služebníka přijav, v podobě lidské jsi byl; neboť pro milost svou nemohl jsi strpět, milosrdný Vládce, pohled na pokolení lidské ďáblem trápené, ale přišel jsi a spasil nás. Vyznáváme blahodat tvou, zvěstujeme tvou milost, neskrýváme dobrodiní tvých; vždyť jsi přirozenost našeho rodu vysvobodil, útrobu panenskou jsi posvětil narozením svým. Všechno tvorstvo velebí tebe, jenž ses zjevil. Neboť ty, Bůh náš, zjevil ses na zemi, s lidmi jsi žil a jordánské proudy jsi posvětil, seslav s nebes Svatého svého Ducha, a potřel jsi hlavy uhnízdivších se tam hadů.

Ty sám tedy, lidumilný Králi, přijď i nyní sestoupením Svatého Ducha svého a posvěť vodu tuto.

(Třikrát)

Pokaždé při tom požehná vodu rukou (dotýká se jí) a dýše na ni.

A uděl jí dar vykoupení a požehnání jordánského, učin ji zřídlem neporušitelnosti, darem posvěcení, rozhřešením hříchů, uzdravením neduhů, zhoubnou pro demony, nepřátelským mocnostem nepřístupnou a naplň ji silou andělskou, aby všem, kdo ji budou čerpat a přijímat, byla k očištění duše i těla, k uzdravení od vášní, k posvěcení domů a napomáhající každému užitečnému dílu. Ty jsi, Bože náš, ve vodě za doby Noemovy utopil hřích. Ty jsi, Bože náš, skrze Mojžíše mořem osvobodil lid hebrejský z otroctví faraónského. Ty jsi, Bože náš, roztrhl skálu na poušti, a vytryskla voda mocnými proudy a žíznící lid svůj jsi napojil. Ty jsi, Bože náš, vodou a ohněm skrze Eliáše vysvobodil Izraelity z oklamání Baalem.

Aby se tato voda stala vodou tekoucí do života věčného, k Hospodinu modleme se.

Aby se ukázala být ochranou před veškerými úklady nepřátel viditelných i neviditelných, k Hospodinu modleme se.

Za ty, kdo ji budou čerpat a odnášet pro posvěcení domů, k Hospodinu modleme se.

Aby sloužila k očištění duše i těla pro všechny, kteří ji s vírou budou nabírat a přijímat, k Hospodinu modleme se.

Abychom neviditelným zjevením Svatého Ducha skrze účast na této vodě byli učiněni hodnými plnosti posvěcení, k Hospodinu modleme se.

Aby vyslyšel Hospodin hlas modlitby nás, hříšných, a smiloval se nad námi, k Hospodinu modleme se.

Abychom vysvobozeni byli od všelikého soužení, hněvu a nouze, k Hospodinu modleme se.

Zastaň se nás, spasiž nás, smiluj se nad námi a zachovej nás, Bože, blahodatí (milostí) svou.

Nejsvětější, nejčistší, nejblahoslavenější...

Diákon může stát po čas následujících modliteb s trojsvíčnickem vedle nádrže s vodou a okuřuje stále.

Kněz čte modlitbu (buď potichu v průběhu ektenie, nebo nahlas): Pane, Ježíši Kriste, jednorozený Synu, jsoucí v lůně Otcově, pravý Bože, Prameni života a nesmrtelnosti, Světlo ze Světla, který jsi přišel na svět, abys jej osvětil! Osvěť naši mysl Svatým svým Duchem a přijmi nás, kteří velebíme

tebe a díky tobě vzdáváme za tvá od věčnosti vykonaná předivná a velkolepá díla a za to, že jsi uskutečnil své spasitelné záměry a oblékl ses v naši přirozenost, složenou z *tělesného a duchovního, která se lidskou vinou stala nemocnou a ubohou*. Ponižil ses až do stavu služebníka. Ty, Král veškerenstva, jsi byl rukou sluhy v Jordáně pokřtěn, abys – sám jsa bezhříšný – posvětil živel vody, připravil nám cestu ke znovuzrození vodou a Duchem a uvedl nás zpět v prvotní svobodu! Světíce památku tohoto tvého Božského tajemství, prosíme tebe, lidumilný Vládce, vylij na nás, nebodné služebníky své, podle Božského zaslíbení svého očišťující vodu, dar svého milosrdenství, aby modlitba nás hříšných, vyslovená nad touto vodou, líbila se tvé dobrotě, a aby nám a veškerému věrnému lidu tvému dostalo se požehnání ke slávě tvého svatého a uctívaného jména.

Neboť tobě náleží všeliká sláva, čest a klanění s bezpočátečným Otcem tvým i přesvatým a blahým a oživujícím Duchem tvým, nyní i vždycky, až na věky věků. Amen.

Modlitba z tradice sv. Gorazda (v trebníku není)

Nadpřirozená, nejdobrotivější, Božská, všemohoucí, vševidoucí, neviditelná, nevystižitelná Trojice, Stvořiteli všech bytostí. Dobroto ve vlastní podstatě založená, nepřístupné Světlo, jež osvětluje každého člověka, přicházejícího na svět, zasviť i mně, nehodnému služebníku svému, osvět' duchovní oči mé, abych směl s odvahou opěvovat bezměrnou dobrotivost tvou a sílu. Nechať je od tebe se zalíbením přijata moje modlitba za shromážděný a zde přítomný lid, aby prohřešení má nezabránila sestoupení Svatého Ducha; ale učíň mne hodným, abych neodsouzeně směl i nyní vzývatí tebe a volati k tobě: Ó Předobrotivý, slavíme tebe, Vládce lidumilný, všemohou-

cí, věčný Králi! Ve dnech minulého svátku viděli jsme tě jako dítě, dnes pak vidíme tě jako dospělého a dokonale se zjevivšího Boha. Dnes je pro nás čas slavnosti; sbor svatých shromažďuje se s námi a andělé spolu slaví svátek s námi; dnes sestoupila na vody blahodať Přesvatého Ducha v podobě holubice; dnes vzešlo Slunce, jež nikdy nezapadá, a svět září ve světle Hospodinově; dnes ráj otevírá se lidem a Slunce spravedlnosti nás osvětluje; dnes jásavě nese se hlasitý chvalozpěv pravoslavných křesťanů; dnes spěchá Vládce, aby byl pokřtěn a aby lidstvo povznesl k výšinám; dnes kloní se Pán před vlastním sluhou, aby nás, skloněné pode jhem otroctví, pozvedl. — Proto i já, hříšný a nehodný služebník tvůj, velebím velkolepost tvých zázraků a pln svatě bázně kajícně k tobě volám:

Poté silným hlasem provolává:

Kněz (s rukama vztaženýma vzhůru): Veliký jsi, Hospodine, podivuhodná jsou díla tvá a žádné slovo nepostačí opěvovati divy tvé. (Třikrát)

Ty jsi vůlí svou přivedl vše z nejsoucna v jsoucnost, mocí svou udržuješ stvoření a prozřetelností svou řídíš svět. Tys ze čtyřech živelů stvoření svá učinil, čtyřmi ročními dobami jsi kruh roku ověncil. Před tebou se chvějí všechny duchovní mocnosti, tebe opěvá slunce, tebe oslavuje luna, s tebou hovoří hvězdy, tebe poslouchá světlo, před tebou třesou se propasti, pro tebe pracují zřídla. Tys rozprostřel oblohu jako kůži stanovou, upevnil jsi zemi na vodách, pískem jsi moře ohradil, tys k dýchání rozlil vzduch. Andělské mocnosti tobě slouží; archandělské bytosti se před tebou klanějí; mnohoocí cherubíni i šestikřídlí serafíni kolem tebe stojí, obletují a pro bázeň z nepřístupné slávy tvé se přikrývají.

Neboť ty, Bůh nepopsatelný, bezpočátečný a nevypravi-